

2015. aasta DELFscolaire eksamite analüüs

Alates 2013. aastast korraldab SA Innove rahvusvaheliselt tunnustatud prantsuse keel võõrkeelena DELFscolaire eksameid.

DELFscolaire eksamite sihtgrupp on põhikoolide (alates 13. eluaastast) ja gümnaasiumide õpilased. Õpilastel on võimalik valida A1-, A2-, B1- ja B2-taseme eksamite vahel, neist kahte viimast (B1- ja B2-taseme eksameid) tunnustatakse võõrkeele riigieksamina.

DELFscolaire eksami tulemust võib kool soovi korral arvestada ka koolieksamina või selle osana.

Järgnevas analüüsis esitatakse 2015. aastal DELFscolaire (*edaspidi* DELF eksamid) eksamitel osalenute üldised andmed ja tulemused, tuues B1- ja B2-tasemete juures esile gümnaasiumilõpetajate eksamitulemused.

DELF eksamite lühikirjeldus

Tabel 1. DELF A1, A2, B1, B2 eksamite osad ja ajaline kestus

	Ülesannete lahendamiseks ette nähtud aeg minutites				Maksimaalne punktisumma kõikidel eksamitel
	DELF A1	DELF A2	DELF B1	DELF B2	
Kuulamine	20	25	25	30	25
Lugemine	30	30	35	60	25
Kirjutamine	30	45	45	60	25
Rääkimine	10* + 5-7	10* + 6-8	10* + 15	30*+ 20	25
Kokku					100 punkti

*ettevalmistusaeg

Kõik neli DELF eksamit koosnevad neljast võrdse kaaluga osast, millest igaüks annab 25 punkti: kuulamine, lugemine, kirjutamine ja rääkimine. Kõigil eksamitel kehtivad samad soorituspiirid – eksam loetakse sooritatuks kogutulemusega 50 punkti sajust ja minimaalne tulemus igas eksamiosas on viis punkti. Ehk siis selleks, et saada eksamil positiivne tulemus, ei tohi ühegi eksamiosa tulemus jääda alla viie punkti, isegi kui kogutulemus ületab 50 punkti. Eksaminandil, kelle kogutulemus on 57 punkti, kuid nt kuulamises jäi tema tulemuseks neli punkti, loetakse eksam mittesooritanuks. Sama kehtib eksaminandi kohta, kes puudub näiteks suulisest osast, kuigi teiste eksamiosade kogusumma ületaks lävendi.

DELFscolaire eksamite lühikirjeldused asuvad SA Innove kodulehel riigieksamite materjalide all.

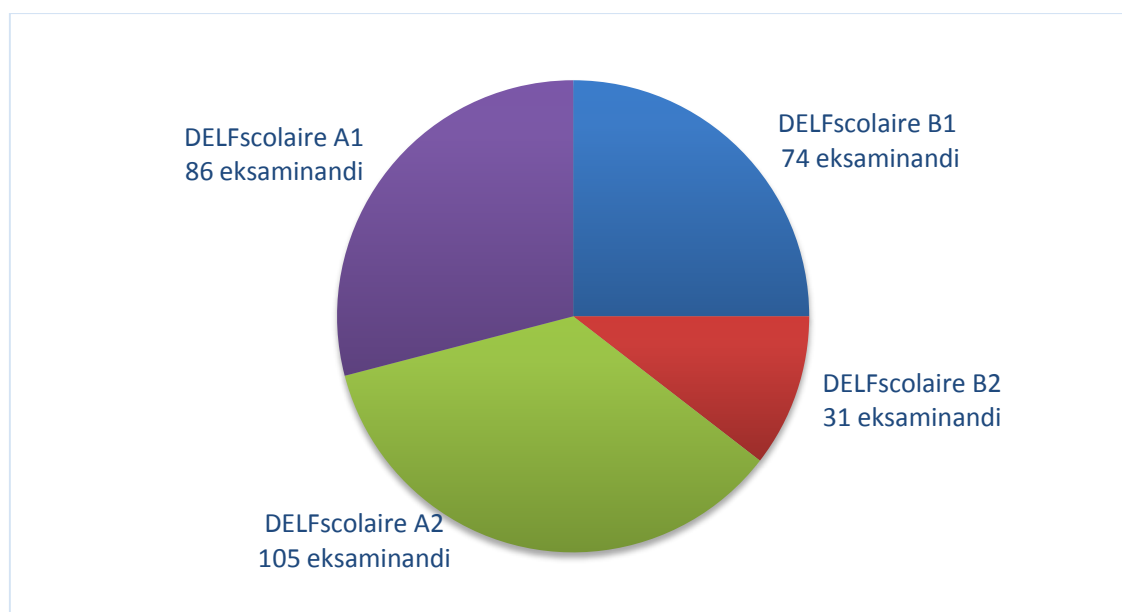
DELFscolaire 2015. a eksamitel osalenute üldandmed

2015. aastal registreerus kõigi tasemete peale kokku 304 eksaminandi 14 koolist, eksamitel osales 296 6.–12. klassi õpilast.

2015. aastal osalesid eksamitel Tartu Descartes'i Kool (70 õpilast), Gustav Adolfi Gümnaasium (62 õpilast), Ehte Humanitaargümnaasium (42 õpilast), Tallinna Vanalinna Hariduskolleeegium (41 õpilast), Tartu Treffneri Gümnaasium (23 õpilast), Rocca-al-mare Kool (15 õpilast) ja Tallinna Euroopa kool (11 õpilast).

Alla 10 õpilasega olid esindatud Tallinna Prantsuse Lütseum, Tallinna Reaalkool, Tartu Miina Härma Gümnaasium, Tartu J. Kr. Petersoni Gümnaasium, Tartu Annelinna Gümnaasium, Viimsi Keskkool, Tartu Tamme Gümnaasium ja Lasnamäe Vene Gümnaasium.

DELF eksamid toimusid Tallinnas (187 eksaminandi) ja Tartus (109 eksaminandi).

Joonis 1. 2015. a eksaminandide jaotus

2015. a registreerus eksamitele 63 õpilast vähem kui 2014. aastal. Eksaminandide hulk vähenes A1- ja B2-taseme eksamitel umbes 30 õpilase võrra, A2- ja B1-eksamitele pani ennast kirja kas veidi rohkem või sama palju eksaminande kui mullu.

Eksaminandide hulk muutus ka osalevate koolide lõikes. Näiteks võib tuua Rocca-al-mare Kooli, kus eelmisel aastal osales eri taseme eksamitel kokku ligi 70 õpilast, kuid sel aastal vaid 15, või Gustav Adolfi Gümnaasiumi – 2014. aastal 36 õpilast, 2015. aastal 63 õpilast.

Eksaminandide hulga kõikumine tasemeti ja kooliti on seletatav muuhulgas ka keeleõppeks kuluva ajaga kahe eksami vahel, sest ühest õppeaastast enamasti ei piisa, et jõuda näiteks A2-tasemelt B1-tasemele, veelgi enam aega on vaja B2-tasemeni jõudmiseks. Ühelt keeleoskuse tasemelt teisele liikumise aeg on õppijatel erinev, sõltudes peale kooli õppekeskkonna ka õppijate algsest keeleoskuse tasemest, nende võimetest, õpioskustest, motivatsioonist jmt.

Tabel 2. 2015. a DELF eksamil osalemine

Eksam	Registreerunute hulk	Osalejate hulk	Eksami sooritanute hulk	Eksami mitte-sooritanute hulk	Puudujad
A1	91	86	78	8	5
A2	106	105	99	6	1
B1	75	74	56	18	1
B2	32	31	24	7	1
Kokku	304	296	257	39	8

Eksamitelt puudus kokku 8 registreerunut. Enim puudujaid oli A1-eksamil, kus eksamile ei jõudnud 5 õpilast.

Eksamilävendit (50 punkti) ei ületanud 39 eksaminandi ehk umbes 13% eksaminandidest, mis eelmise aastaga võrreldes on oluliselt enam, 2014. aastal oli selliseid eksaminande 19 ehk umbes 5% eksami sooritanutest.

Kahel järjestikusel aastal on taset mittesaavutanuid olnud enim B1-tasemel – 2015. aastal 18 õpilast ehk 24% ja 2014. aastal seitse õpilast ehk 9,6% B1-taseme eksaminandidest.

Tabel 3. 2015. a DELF eksamil osalenute arv klassiti

	6. kl	7. kl	8. kl	9. kl	10. kl	11. kl	12. kl
Õpilasi	5	20	77	63	15	60	44
Tase							
A1	5	4	45	18	1	9	1
A2		16	32	27	4	19	3
B1				18	9	29	15
B2					1	3	26

Tabel 3 näitab seost valitud keeleoskustaseme ja klassi vahel:

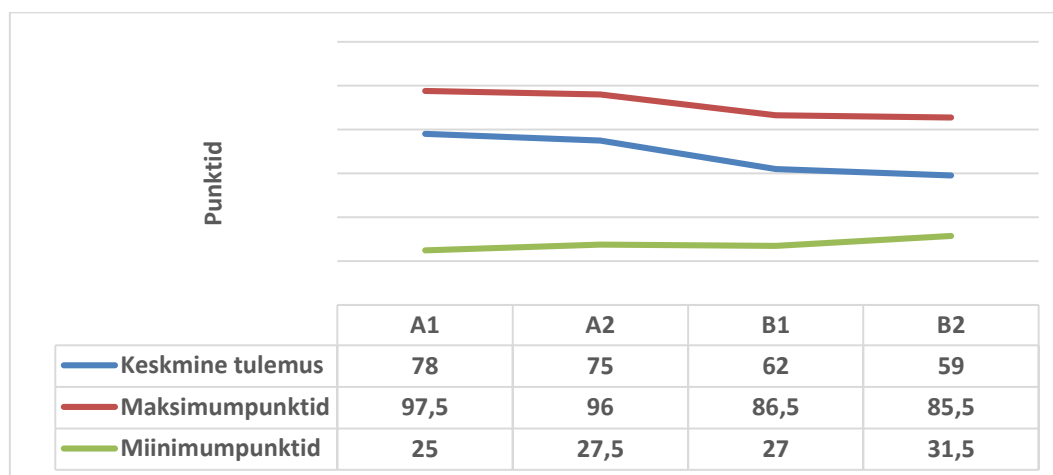
A1-eksami valinud käisid põhiliselt 6.–8. klassis, A2-tasemel valdavalt 7.–9. klassis. B1-eksamit sooritatakse alates 9. klassist ning B2-eksam on valdavalt 12. klassi õpilaste päralt. Gümnaasiumiastmes on A1- ja A2-taseme eksamite sooritajad tõenäoliselt need, kellele prantsuse keel on teine, kolmas või neljas võõrkeel. Teise võõrkeelena õppijad sooritavad 10.–11. klassis A2-eksami tõenäoliselt selleks, et saada kindlustunnet B1-eksami sooritamiseks. 12. klassi õpilased A1- ja A2-eksamitel on samas arvatavasti alustanud prantsuse keele õppimisega alles gümnaasiumis.

B-taseme eksamitele tullakse reeglina alates 9. klassist, mis on ka loogiline, sest vastavalt riiklikule õppekavale peaks esimese võõrkeele õppijad jõudma põhikooli lõpuks valdavalt B1-tasemele (vastavalt riiklikule õppekavale on A-võõrkeeles hea/väga hea õpitulemus B1.1/B1.2 ja rahuldav A2.2).

Tabel 3 illustreerib näitlikult ka asjaolu, et kõigil tasemetel eksamite sooritamise võimaluse pakkumine võimaldab õppijatel valida oma keeleoskustasemele ja ka enesekindlusele sobiv eksam endale sobival ajal, võimaldades nii saada objektiivset tagasisidet oma keeleõpingutele. On õppijaid, kes on valmis nt A1-eksamile tulema juba 6. klassis, ning ka neid, kes teevad seda aasta-kaks hiljem.

Teisalt on nii ka koolil võimalik saada otsest tagasisidet õpetamisele/õppimisele ning teha tulemustest järeldusi õppeprotsessi kohta. DELF eksamite tulemusi on võimalik kasutada nii kujundavas hindamises (keeleoskustaseme fikseerimine klassis/kooliastmel, uute eesmärkide püstitamine, vajadusel muudatuste sisseviimine õppeprotsessi) kui ka kokkuvõtva hindena (nt arvestus, kooli lõpueksam).

DELF eksamite tulemused

Joonis 2. DELF 2015. a. eksamite tulemused

Joonis 2 näitab seost eksamite ja tulemuste vahel. Näeme, et keskmine tulemus ja maksimumpunktid vähenevad sammhaaval sedamööda, kuidas tõuseb eksami raskus ja keeleoskustase. Mida madalam on keeleoskustase (A1), seda kõrgemad on tulemused, ja vastupidi, mis on ka mõnes mõttes ootuspärane.

B2-eksami näol on tegemist DELF scolaire kõige kõrgema keeleoskustaseme eksamiga ja B2-tase on ka gümnaasiumi riikliku õppekava järgi kõige kõrgem oodatav tase. Nõuded keeleoskusele on sel tasemel suhteliselt kõrged. Seega on keskmine tulemus 59 punkti igati positiivne saavutus, isegi kui see on neljast eksamist kõige madalam (nii nagu eelmiselgi aastal).

Joonisel 2 esitatud andmetest on näha ka A- ja B-taseme eksamite omavaheline võrreldavus. Võime näha, et A-tasemelt B-tasemele üleminekul ($A2 \rightarrow B1$) on keskmiste ja maksimumtulemuste vahe palju suurem (üle 10 punkti), kui seda on vahe tasemete sees ($A1 \rightarrow A2$ või $B1 \rightarrow B2$).

A-taseme eksamite näitajad erinevad üksteisest kuni kolme punkti võrra ning on võrreldavad 2014. aasta tulemustega (A1 ja A2 keskmine mõlemal 74 p), olles neist natuke isegi kõrgemad.

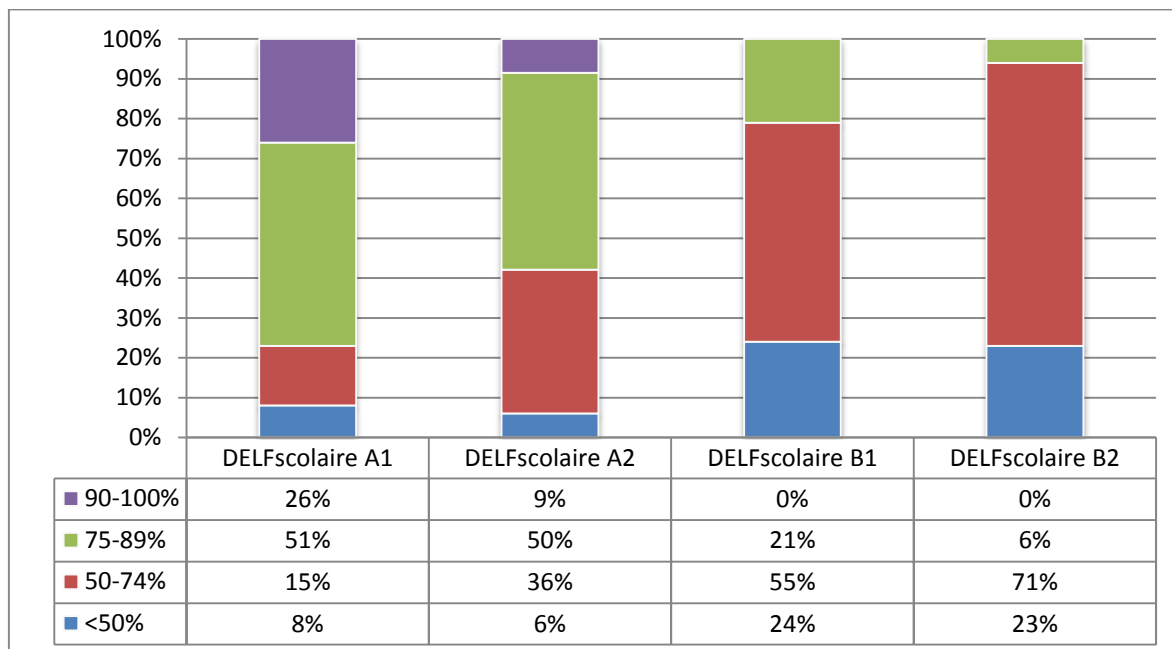
Ka B-taseme eksamite näitajad erinevad üksteisest kuni kolm punkti, kuid võrreldes eelmise aastaga, on 2015. a B1-eksamil umbes 10 punkti madalamad nii keskmised tulemused (2014. a. B1 71 p) kui ka maksimumpunktid (2014. a. B1 96 p). B2-tasemel jäävad kahe aasta erinevused nagu A-tasemetelgi kolme-nelja punkti piiresse (2014. a B2 keskmine 63, maksimumtulemus 89 punkti).

Üks võimalikest põhjustest, miks B-taseme eksamite tulemused jäid madalamateks kui eelmisel aastal, võib olla eksaminandide ootus, et pärast 2013. või 2014. a. sooritatud A1-, A2- või B1-eksamit võib kohe järgmisel/ülejärgmisel aastal minna (üle)järgmise taseme (B1 või B2)ksamile (väga) head tulemust püüdma. Üksiktulemuste analüüs näitab, et korduvsooritajate hulgas on neid, kellel see õnnestub, aga ka neid, kellel see ei õnnestu. Miks nii juhtus, sõltub paljudest asjaoludest, millele on viidatud juba eespool.

Näiteid korduvsooritajate tulemustest:

- 2 eksaminandi: 2013 A2, tulemus 55,5–82,5 $\rightarrow$ 2015 B1, tulemus 60,5–61;
- 7 eksaminandi: 2014 A1, tulemus 86–98,5 $\rightarrow$ 2015 B1, tulemus 50–78 punkti;
- 4 eksaminandi: 2014 A2, tulemus 69–87 $\rightarrow$ 2015 B1, tulemus 58,5–71 punkti;
- 2 eksaminandi: 2014 B1, tulemus 77,5/78 $\rightarrow$ 2015 B2, tulemus 57/73,5 punkti;

- 3 eksaminandi: 2013 A2, tulemus 0–53 → 2015 B1, tulemus 29,5–47,5 punkti;
- 1 eksaminand: 2013 B1, tulemus 71 → 2015 B2, tulemus 37 punkti.
- 4 eksaminandi: 2014 A1, tulemus 73,5–88 → 2015 B1, tulemus 29,5–45 punkti
- 6 eksaminandi: 2014 A2, tulemus 62,5–88,5 → 2015 B1, tulemus 33–48 punkti

Joonis 3. DELF 2015. a eksamite tulemuste jaotus

Vaadates eksamitulemuste jaotust kõikidel tasemetel, võime eeldada, et A-tasemete eksaminandid valisid valdavalt endale jõukohase eksami ning kõige kõrgema tulemuse saavutanud oleksid suure tõenäosusega olnud võimelised sooritama ka järgmise taseme eksami. On muidugi raske ennustada, kas nad oleksid seda teinud sama edukalt ehk tulemusega üle 75%.

Seevastu B-taseme eksaminandidest hindas ligi veerand mõlemal eksamil ilmselt oma keelalisi oskusi üle, jäädes tulemuselt alla soorituspiiri.

A- ja B-taseme eksamite tulemusi eraldava mõttelise joone võib tõmmata 75 punkti juurde, millest ülespoole jääb enamik A-taseme ja allapoole suurem osa B-taseme eksaminandidest. Kui 2014. aastal oli ka B-tasemetel üle 90-punktilisi tulemusi, siis sel aastal nii kõrgeid tulemusi ei saavutatud. Samas oli ka 2014. aasta B2-eksamil enim tulemusi just vahemikus 50–74%, kuid madalamaid tulemusi oli vähem.

2015. a oli A1-tasemel üks eksaminand, kelle eksamitulemus oli 58,5 punkti, kuid kes suulises osas sai vaid 1,5 punkti ning seega ei loetud tema eksamit sooritatuks. Kas selle põhjuseks oli eksamistress või midagi muud, võib ainult oletada.

Niisamuti oli B1-tasemel üks eksaminand, kes suulises osas sai 0 punkti ehk tõenäoliselt loobus ta mingil põhjusel suulise osa sooritamisest. Tema teiste osaoskuste summa 41,5 punkti lubab siiski oletada, et ta oleks olnud võimeline ületama eksami lävendit.

Tabelite 3 ja 4 andmete kõrvutamine lubab analüüsida ka taset mittesaavutanute andmeid.

Tabel 4. 2015. a DELF eksamitel taset mittesaavutanute (>50 punkti) arv klassiti

	6. kl	7. kl	8. kl	9. kl	10. kl	11. kl	12. kl
Õpilasi	5	20	77	63	15	60	44
Tase							
A1	1	0	4	2	0	0	0
A2		0	1	4	0	0	0
B1				5	4	4	5
B2					0	0	7
Kokku	1		5	11	4	4	12
% koguarvust klassis	20%		6,5%	17,5%	26%	6,6%	27%

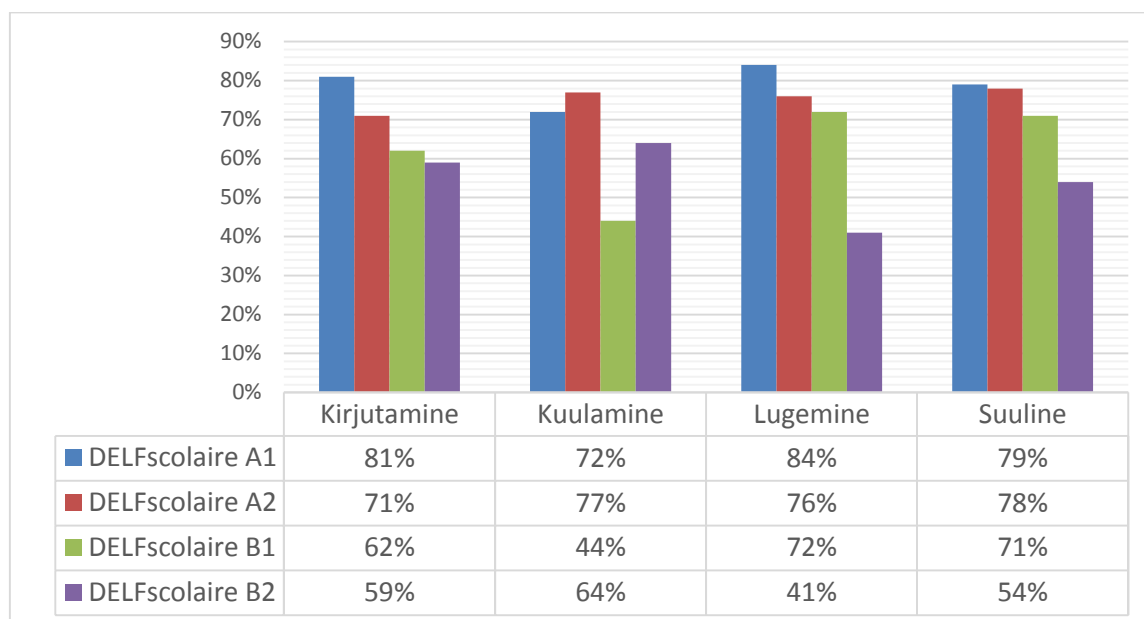
On näha, et B1-tase on ainus, kus lävendit mitteületanute hulgas on eksaminande igast klassist. Seega näib, sõltumata klassist, enim probleeme eksamivalikul olevat seotud otsusega, kas valida kindla peale A2-tase või proovida sooritada B1-eksamit.

Näiteks 10. klassi üheksast B1-eksaminandist sai positiivse tulemuse vaid 55%. Kuna 10. klassi õpilasi osales eksamitel kokku vaid 15, siis protsentides väljendudes ei sooritanud neist eksamit ligi veerand.

Protsentuaalselt on kõige rohkem taset mittesaavutanuid peale 10. klassi ka kooliastme lõpuklassides – 9. ja 12. klassis.

Need õpilased, kes soorituslävendit sel aastal ei ületanud, said samas otsese tagasiside oma keeleoskusele. Eeldades, et õnnestumised/ebaõnnestumised ning nendest tulenevad järgnevad tegevused keeleoskuse parendamiseks arutatakse õpetajaga läbi, võib see kokkuvõttes anda õppijatele hoopis lisamotivatsiooni edasiliikumiseks. Suuline tagasiside õpetajatelt näitab, et kolme eelneva eksamiaasta tulemused on pannud vähemalt neid õpilasi, kes teavad, et neil tuleb sooritada nt arvestusena DELF eksam, suhtuma õppetöösse mõnevõrra tõsisemalt.

DELF-eksamite tulemused osaoskuste kaupa

Joonis 3. DELF 2015. a. eksamite tulemused osaoskuste kaupa

Ka joonisel 3 on jälgitav joonisel 2 välja joonistunud trend. Kolmes osaoskuses (kirjutamine, lugemine, kõnelemine) väheneb keskmine lahendatus sammhaaval sedamööda, kuidas tõuseb eksami raskus ja keeleoskustase. Mida madalam on keeleoskustase (A1), seda kõrgemad on tulemused, ja vastupidi. A-tasemetel on kõikide osade lahendatus üle 70% ning B2 on ainus tase, kus osaoskuste lahendatus jääb alla 70%.

Kui 2014. a oli osaoskustest läbivalt madalate tulemustega kuulamisoskus alates 63% A1-eksamil kuni 51% B2-eksamil, siis 2015. aastal sellist läbivat erisust enam ei ilmne. Kuulamisoskuse lahendatus kõigub tasemeti, olles A1- ja B1-eksamil madalam, A2- ja B2-eksamil kõrgem teiste osaoskuste tulemustest, jäädes kokkuvõttes 44% ja 77% vahele.

Joonis 3 näitab veel kord, millised osaoskused mõjutasid sel aastal enim just B-taseme eksaminandide tulemusi. B1-eksamil oli selleks kuulamisoskuse ja B2-eksamil lugemine. B2-taseme eksaminandidele osutus raskeks ka suuline osa, mille keskmine tulemus on teistest tasemetest ligi 20% madalam. Võimalik, et B-taseme eksamil saavad kuulamise/lugemise juures mõistmisel takistuseks autentsed tekstid ja sõnavara, samuti vähene kuulamis- ja pikemate/keerulisemate tekstide lugemisharjumus, kõrvale ei saa ka jätta ülesandejuhiste täpse mõistmise oskust.

Gümnaasiumilõpetajate eksamitulemused

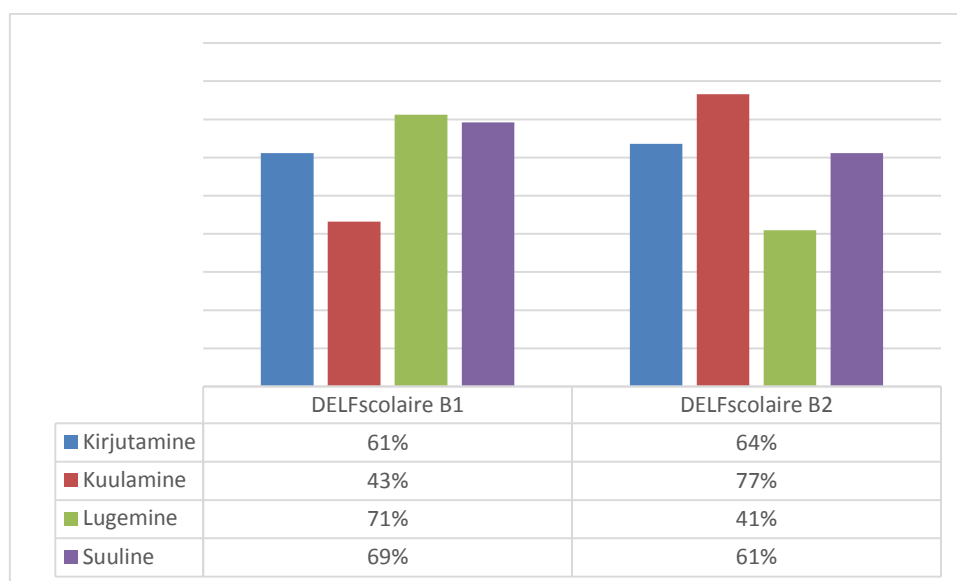
B1- ja B2-eksamil osalejate hulgas olid ka 2015. aastal gümnaasiumilõpetajad ehk need, kelle sooritust võis arvestada riigi- või koolieksamina. Gümnaasiumilõpetajaid oli kokku 40, neist osales B1-eksamil 14 ja B2-eksamil 26 eksaminandi (2014. a kokku 49 eksaminandi, neist 22 B1- ja 27 B2-eksamil).

2015. a. gümnaasiumilõpetajate B1-eksami keskmine tulemus on 62 punkti, B2-eksamil 60 punkti.

2015. aasta gümnaasiumilõpetajatest saavutas B1-taseme 66% eksaminandidest, 33% ei saavutanud B1-taset. B2-eksamil on numbrid vastavalt 73% ja 27% eksaminandidest. Arvuliselt väljendatuna teeb see B1-tasemel 5 ja B2-tasemel 7 eksaminandi, kes ei ületanud keeleoskustaseme diplomi saamiseks vajalikku lävendit (vt tabel 3 ja 4).

Võrdluseks – 2014. aastal saavutas B1-taseme 73% ning ei saavutanud 27% eksaminandidest, B2-tasemel vastavalt 93% ja 7%.

Gümnaasiumilõpetajate eksamitulemused osaoskuste kaupa

Joonis 4. Gümnaasiumilõpetajate keskmised tulemused osaoskuste kaupa

Võrreldes 12. klassi lõpetajate keskmisi tulemusi osaoskustes samade eksamite üldiste tulemustega (vt joonis 3), võib erisusi näha vaid B2-eksami keskmistes.

B1-eksamil on kirjutamine, lugemine ja rääkimine olnud enamikule 12. klassi lõpetajatest jõukohased, kuigi keskmised tulemused kõiguvad 10% piires. Kõige raskemad, nagu ka

eelpool mitmel korral märgitud, olid kuulamisülesanded. Võrreldes nooremate õpilastega, on 12. klassi lõpetajate keskmised samad.

B2-eksamil on gümnaasiumilõpetajate keskmised lahendatud 10.–11. klassi õpilastest kõrgemad kirjutamises 4%, kuulamises 12% ja rääkimises 13% võrra. Lugemisülesannete lahendus on kõigil eksaminandidel olnud keskmiselt sama (41%), seega lugemisosa oli kõigile võrdselt raske.

Kokkuvõte

Võrreldes 2014. ja 2015. a tulemusi, võib järeldada, et A-taseme eksaminandid on kahel järjestikusel aastal keskmiselt samal tasemel, kuid 2015. aasta B-taseme eksaminandide hulgas oli vähem keeleliselt kõige tugevamaid õpilasi.

Erinevate taseme eksamite tulemuste kõrvutamine näitab kätte need osaoskused, millele tuleb õppes pöörata senisest enam tähelepanu. Tagasivaatavalt võib öelda, et kui riigieksamite algusaastatel võis probleemiks olla kirjutamis- ja rääkimisoskus, siis nüüdsed eksamitulemused osutavad vajadusele tegeleda nelja osaoskuse arendamisega palju eesmärgistatumalt, kui seda seni ehk tehtud on.

2015. aasta DELF scolaire eksamisessiooni võib lugeda kordaläinuks. Koolide ja eksaminandide huvi rahvusvahelise prantsuse keele eksami vastu oli tuntav, suurem osa õpilastest sooritas valitud eksami edukalt ning sai ka vastava keeleoskustaseme diplomi.

Kokku anti välja A1-tasemel 78, A2-tasemel 99, B1-tasemel 56 ja B2-tasemel 24 diplomit. Viimane, B2-taseme diplom annab ka võimaluse jätkata õpinguid Prantsuse kõrgkoolides.

Alates põhikoolist kuni gümnaasiumi lõpuni erineva tasemega eksamite sooritamise võimalus annab:

- õppijatele selge ja motiveeriva eesmärgi;
- koolidele ja õppijatele otsest tagasisidet õppe tulemuslikkuse kohta;
- võimaluse jälgida riiklikus õppekavas kooliastmete täpsustatud õpitulemustes sätestatud keeleoskustaseme saavutatust kooliastmeti.

Piret Kanne

Prantsuse keele peaspetsialist

SA Innove